

SOSYAL BİLİMLERDE ARAŞTIRMA YÖNTEMLERİ

DR. SEZİN GÜLERYÜZ ERGÜL

BS 2008 (KHAS)
MS 2010 (YTU)
PHD 2017 (GSU)

sguleryuz@bartin.edu.tr , sezinguleryuz@yahoo.com , sezinguleryuz@gmail.com

Class hours:

- Tuesdays 13:00 -14:00
- Tuesdays 20:00 -22:00

Book:

- Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri, Anadolu Üniversitesi Yayınları, Yayın no: 2653
- Webde bulabileceğiniz ders notları

Exams:

1 Midterms (40%)

Project(s)/ Homeworks / Case studies(10%)

Final exam (60%)

Attendance bonus %10

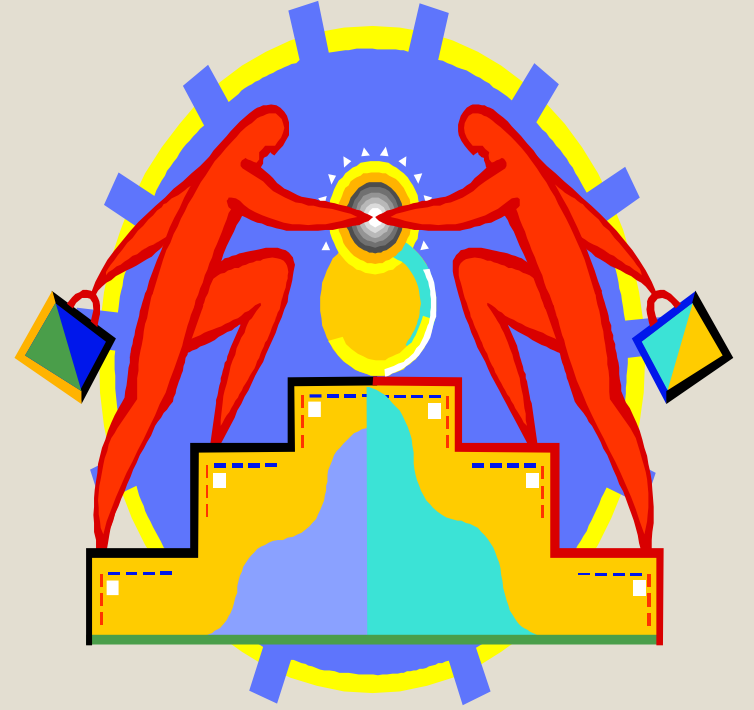
Outline - 2. Öğretim

Hafta (Week)	Günler (Dates)	Ders (Lecture) & Ünite tanımı (Chapter description)
1	11 Eylül (11 Sep.)	Genel tanışma, ders müfredatı hakkında bilgi - Course syllabus - No class
2	18 Eylül (18 Sep.)	BİLİMSEL YÖNTEME GİRİŞ
3	25 Eylül	ARAŞTIRMA SORUNUNUN BELİRLENMESİ
4	2 Ekim (2 Oct.)	ALANYAZIN (LİTERATÜR) TARAMASI
5	9 Ekim	ARAŞTIRMA MODELLERİ
6	16 Ekim	VAKA ANALİZİ & ÖDEV-PROJE
7	23 Ekim	EVREN VE ÖRNEKLEM KAVRAMLARI
8	30 Ekim	VAKA ANALİZİ & ÖDEV-PROJE
9	6 Kasım (6 Nov.)	SINAV (Mid-term exam)
10	13 Kasım	VAKA ANALİZİ & ÖDEV-PROJE
11	20 Kasım	VERİLERİN TOPLANMASI
12	27 Kasım	VERİ ÇÖZÜMLEME TEKNİKLERİ
13	4 Aralık (4 Dec.)	BİLİMSEL ARAŞTIRMALARDA ETİK
14	11 Aralık	VAKA ANALİZİ & ÖDEV-PROJE
15	18 Aralık	VAKA ANALİZİ & ÖDEV-PROJE
16	?25?? Aralık	FİNAL (Final exam) (16-29 Aralık)

Outline – Örgün Öğretim

Hafta (Week)	Günler (Dates)	Ders (Lecture) & Ünite tanımı (Chapter description)
1	12 Eylül (12 Sep.)	Genel tanışma, ders müfredatı hakkında bilgi - Course syllabus - No class
2	19 Eylül (19 Sep.)	BİLİMSEL YÖNTEME GİRİŞ
3	26 Eylül	ARAŞTIRMA SORUNUNUN BELİRLENMESİ
4	3 Ekim (3 Oct.)	ALANYAZIN (LİTERATÜR) TARAMASI
5	10 Ekim	ARAŞTIRMA MODELLERİ
6	17 Ekim	VAKA ANALİZİ & ÖDEV-PROJE
7	24 Ekim	EVREN VE ÖRNEKLEM KAVRAMLARI
8	31 Ekim	VAKA ANALİZİ & ÖDEV-PROJE
9	7 Kasım (7 Nov.)	SINAV (Mid-term exam)
10	14 Kasım	VAKA ANALİZİ & ÖDEV-PROJE
11	21 Kasım	VERİLERİN TOPLANMASI
12	28 Kasım	VERİ ÇÖZÜMLEME TEKNİKLERİ
13	5 Aralık (5 Dec.)	BİLİMSEL ARAŞTIRMALARDA ETİK
14	12 Aralık	VAKA ANALİZİ & ÖDEV-PROJE
15	19 Aralık	VAKA ANALİZİ & ÖDEV-PROJE
16	?26?? Aralık	FİNAL (Final exam) (16-29 Aralık)

**BAŞARILI BİR YIL
DİLİYORUM**

BAŞARIYA ULAŞMAK

İLK ADIM

ARZU ETMEK VE BAŞARIYI HAYAL ETMEK

İKİNCİ ADIM

HEDEF KOYMAK

ÜÇÜNCÜ ADIM

PLANLAMAK

DÖRDÜNCÜ ADIM

TAKIM RUHUNA İNANMAK

BEŞİNCİ ADIM

HAREKETE GEÇMEK

ALTINCI ADIM

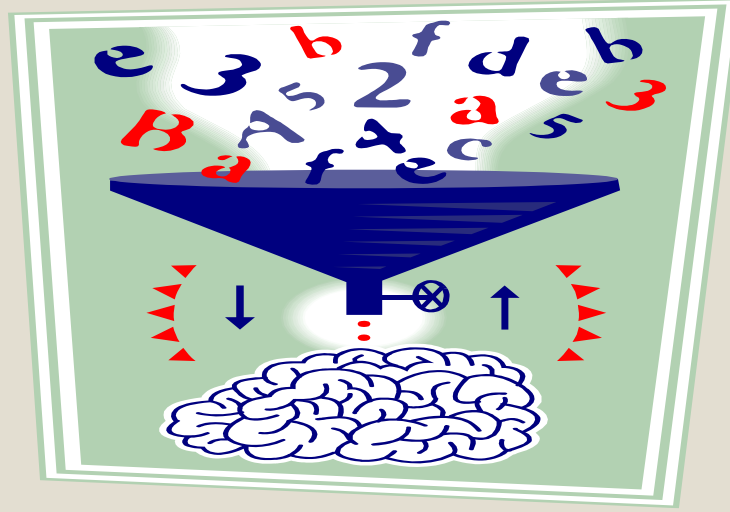

ASLA VAZGEÇMEMEK

TEMEL KOŐUL

DEĐİŐMEYEN TEK ŐEY DEĐİŐİMDİR

BİLGİ NEDİR ?

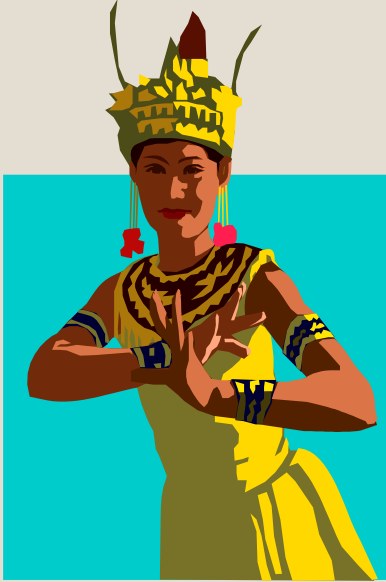
İNSAN AKLININ EREBİLECEĞİ
OLGU , GERÇEK VE
İLKELERİN BÜTÜNÜNE
VERİLEN AD

“Bilgi tek başına yeterli değildir, onu eyleme dönüştürebilmek esas beceridir.”

BİLGİ

*TÜM İNSANLIĞIN
EMEĞİ İLE OLUŞTURDUĞU
NESNEL DÜNYANIN
YASALI İLİŞKİLERİNİN
KENDİ DÜŞÜNÇESİNDE
YENİDEN ÜRETİLMESİ*

BİLİMİN AMACI

- TEKNOLOJİDEKİ UYGULAMALARLA FAYDA ve
  - KONFORA YÖNELİK YENİ BULUŞLAR....
  - İNSAN YAŞAMINA KOLAYLIK , RAHATLIK
- AKIL DİSİPLİNİ ve AKILCI DÜNYA GÖRÜŞÜ OLUŞTURARAK EVRENİN GİZLİ OLAN YASALARINI
  - ve İŞLEYİŞİNİ ÇÖZEBİLMEK İÇİN YENİ YÖNTEMLER GELİŞTİRMEK

BİLİMSEL YÖNTEM

- Bilimsel sorunun belirlenip sınıflandırılması ve tanımlamasını, o sorunla ilgili geçici çözüm yolları toplanarak analiz edilmesi için verilerin bir araya getirilerek analiz edilmesini ve sonuca ulaşılmasını içeren yönteme **bilimsel yöntem** denir.
- Bilimsel yöntem hem tümdengelimle dayalı hem de tümevarıma dayalı akıl yürütme süreçlerini birlikte kullanmaktadır.

TÜMDENGELİME DAYALI AKIL YÜRÜTME: Eski Yunan Filozofların katkısı olarak ortaya çıkan kişisel deneyim ve otoriteye göre sorunların çözümüne daha sistematik yaklaşım getiren yaklaşımdır.

Tümdengelim dayalı akıl yürütme sürecinin temel basamakları

- ❑ Genel önerme: Bütün kuşların kanadı vardır.
- ❑ Özel önerme: Saksığan bir kuştur
- ❑ Sonuç (çıkarım): O halde saksığanın kanadı vardır.

TÜMEVARIMA DAYALI AKIL YÜRÜTME: Tüm örneklerin gözlenip sonuçların birlikte değerlendirilip karara varılmasına dayanan yöntem Tümevarıma dayalı akıl yürütme yöntemidir.

BİLİMSEL YÖNTEM SÜRECİ

- Sorunun belirlenmesi
- Sorunun sınırlandırılması ve tanımlanması
- Denencelerin (Hipotezlerin) ifade edilmesi
- Denencelerin test edilmesi için uygun verilerin toplanması
- Verilerin analiz edilmesi ve sonuç

KAVRAMLAR

- **HİPOTEZ (DENENCE):** Karşılaşılan bir sorunun çözümü için daha önceki bilgi ve deneyimlere dayalı olarak önerilmiş ancak doğruluğu henüz sınanmamış önermeye hipotez denir.
- **DOGMA:** Araştırmaya gerek duymadan doğruluğu denemesiz ve tartışmasız kabul edilen ve değişmez sayılan düşüncedir.
- **ÖNERME:** Dile getirilmiş doğru yada yanlış tez yada yargılara denir.
- **VERİ:** Bir sorun hakkında toplanan ve henüz çözümlenmemiş bilgi topluluğudur.
- **Metinsel, sayısal ve görsel olabilir.**

ÜRÜN OLARAK BİLİM:

- Bilimsel yöntemle oluşturulmuş sistematik bilgiler bütünüdür.
- Nesnel sağlamlığı olan bilgilerdir.
- Neden sonuç ilişkilerinin ifade edildiği sistematik bilgilerdir.
- Örgün bilgiler bütünüdür.
- Genel, güvenilir, bilinen en geçerli bilgidir.

PARADİGMA: Bir bilim çevresine belirli bir süre egemen olan model ya da düşünsel çerçevedir.

SÜREÇ OLARAK BİLİM

- Gerçeği arama etkinliğidir.
- Her türlü düzenden yoksun duyu verilerin ile mantıksal olarak düzenli düşünme arasında uygunluk sağlama çabasıdır.
- Gözlem ve gözleme dayalı akı yürütme yoluyla önce dünyaya ilişkin olguları, sonra bu olguları birbirine bağlayan yasaları bulma çabasıdır.
- Denetimli gözlem ve gözlem sonuçlarına dayalı mantıksal düşünme yolundan giderek olguları açıklama gücü taşıyan denenceler bulma ve bunları doğrulama yöntemidir.

BİLİMİ NİTELEYEN ÖZELLİKLER-1

- ❑ **Bilim Bir Bilgi Toplama Yolu Değil Bir Analiz Yöntemidir;** Bilim üründen farklı bir etkenlik ya da süreçtir. Bilim olgusal verilerin bir araya getirilip toplanmasına değil, onlardan bir anlam çıkarılması sürecidir.
- ❑ **Bilim olgusaldır:** Bilimsel önermelerin tümü ya da doğrudan ya da dolaylı olarak gözlenebilir olguları dile getirir. Dolayısıyla, doğa-ötesilik ve metafizik bilimsel alanın dışındadır.
- ❑ **Bilim mantıksaldır:** Bilimin ulaştığı sonuçların her türlü çelişkiden uzak kendi içinde tutarlı olmasını istemesi, bir hipotezin ya da kuramın doğrulama işleminde mantıksal düşünme ve çıkarım kurallarında yararlanmasıdır.

BİLİMİ NİTELEYEN ÖZELLİKLER-2

- ❑ **Bilim nesneldir:** Bilimsel bulguların uzman olan herkes tarafından göz önünde gizli olmadan test edilebilmesi bilim nesneldir özelliğidir.
- ❑ **Bilim eleştiricidir:** Bilim hataların görerek doğruya ulaşmasını sağlayıcı özelliği bilimin eleştirici özelliğidir.
- ❑ **Bilim genelleyicidir:** Bilim tek tek olgularla değil tüm olguları içeren genellemelerle uğraşır.
- ❑ **Bilim seçicidir:** Bilim her şeyi gelişi güzel araştırmaz.

Bir olgunun bilime veri niteliği olması için ya inceleme konusu bir soruna ilişkin olması yada kuramın test edilmesinde kanıt değeri taşıması gerekir.

BİLİMİ NİTELEYEN ÖZELLİKLER-3

- **Bilim evrenseldir:** Bilimsel veriler yer ve zamana göre değişmeyen ilişkileri içerir.
- **Bilim kayıtlıdır:** Bilimin araştırma bulguları sonunda raporlaştırılması ve yayınlaması gerektiği, kamuoyuyla paylaşılmayan bilginin bilim olmadığı bilim kayıtlı olma özelliğidir.
- **Bilim birikimlidir:** Bilim daha önceki bilgilerin üzerine onların tekrar gözden geçirilmesi sonucu yığmalı bir şekilde oluşur.
- **Bilim sistemattir:** Bilimin birbiriyle bağıntılı uygun ve mantıkla örgütlenmiş uyumlar seti olarak tanımlanır.

KAVRAMLAR

VARSAYIM (SAYILTI): Bir araştırmada var olan araştırma sürecini ve sonucunu, önemli ölçüde etkileyeceği düşünölen araştırıcının **test etmeden doğru olarak kabul** ettiği denenmeyen yargılara varsayım denir.

BAğIMLI DEğİŞKEN: Başka bir değişkene bağlı olan o deđiŐkende meydana gelen deđiŐikliklere göre deđiŐmeler gösteren değişkene bağımlı değişken denir.

KURAM: Olayları ve olguları açıklamak için birbirleriyle ilişkili bilgilerin bütönlöŐtirildiđi sistematik bilgilerdir.

YORDAMA: Var olan bilgilere dayalı olarak incelenen konuyla ilgili gelecekte neler olabileceği hakkında tahminde bulunmaya yordama denir.

BİLİM İNSANININ TAŞIMASI GEREKEN BİLİMSEL TUTUM ve ÖZELLİKLERİ

- Bilim insanları bilimsel verilere karşı **kuşkucu** olmalıdırlar.
- Bilim insanları **nesnel ve tarafsız** olmalıdır.
- Bilim insanları **değerlerle** uğraşır.
- Bilimsel çalışmaların özünde **dürüstlük kavramı** yatar.

POZİTİVİST BİLİM ANLAYIŞI

- Pozitivizm anlayışını ilk ortaya atan kişi sosyolog **Auguste Comte**'dir.
- Pozitivizm bilim anlayışının temeli bizim dışımızda bizden bağımsız olarak var olan gerçekliği nesnel bir şekilde ortaya çıkartmak böylece doğanın temel yasalarına ulaşmaktır.
- Pozitivizm bilim anlayışında araştırmacı ile araştırılan konu arasında bir ilişki olmaması beklenir.
- Pozitivizm bilim anlayışının, bir özelliği de neden sonuç ilişkisini araştırmadır.
- Pozitivizm bilim anlayışında, bilimsel araştırma süreci değerlerden bağımsız, önyargısız, ve nesnel olmalıdır.

KAVRAMLAR

EMPIRİK (GÖRGÜL): Geçerliliği ve doğruluğu kişisel deneyimlere dayanan denemelerle edinilen bilgilere denir.

YENİ BİLİM: Pozitivizm bilim anlayışının eleştirilerine yanıt olarak ortaya çıkan postmodernist bilim anlayışına denir.

FRAKTAL GEOMETRİ: Doğayı doğal olmayan geometrik şekiller yerine doğanın kendi doğasına uygun girintili çıkıntılı olarak incelemeyi ve açıklamayı temel alan geometri disiplinine denir.

BİLİMİN TEMEL VARSAYIMLARI

- *Gözlenebilen her olgu* potansiyel inceleme konusudur.
- Her olay onu oluşturan *gözlemlenebilir* bir nedene sahiptir.
- Tüm karmaşıklığın altında bir *basitlik* yatar
- Olaylar *genellenebilir* özelliğe sahiptir.

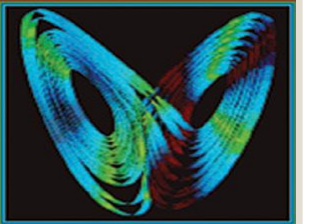
KAVRAMLAR

BETİMLEME: Bilimsel kurama ulaşmanın ilk aşaması betimlemedir. Kuramların oluşturulmasında olguları saptama sınıflama ve dile getirme betimleme aşamasıdır.

AÇIKLAMA: Kuramların oluşturulması sürecinde olgunun oluş biçimi değil, oluş nedenini gösterme süreci olarak ifade edilen süreçtir.

GÖRECELİK KURAMI: Pozitivizm ötesi anlayışın doğmasına neden olan gelişmelerden biri olarak sayılan ve zaman ve uzayın bakan kişiye göre değiştiğini gösteren kuramdır.

KAOS KURAMI: Küçük nedenlerin büyük sonuçlara yol açabileceği olarak ifade edilen ve kelebek etkisi olarak adlandırılan etki kaos kuramıdır.

BİLİMSEL ARAŞTIRMA BASAMAKLARI

1. Arama sorununun belirlenmesi ve sınırlandırılması.
2. Alanyazın taraması
3. Araştırma amaçlarının belirlenmesi
4. Araştırma modelinin belirlenmesi
5. Araştırma verilerinin toplanması
6. Araştırma verilerinin analizi ve yorumlanması
7. Araştırma sonucunun çözümü.

Teknolojik Abartı Eğrisi (Gartner)

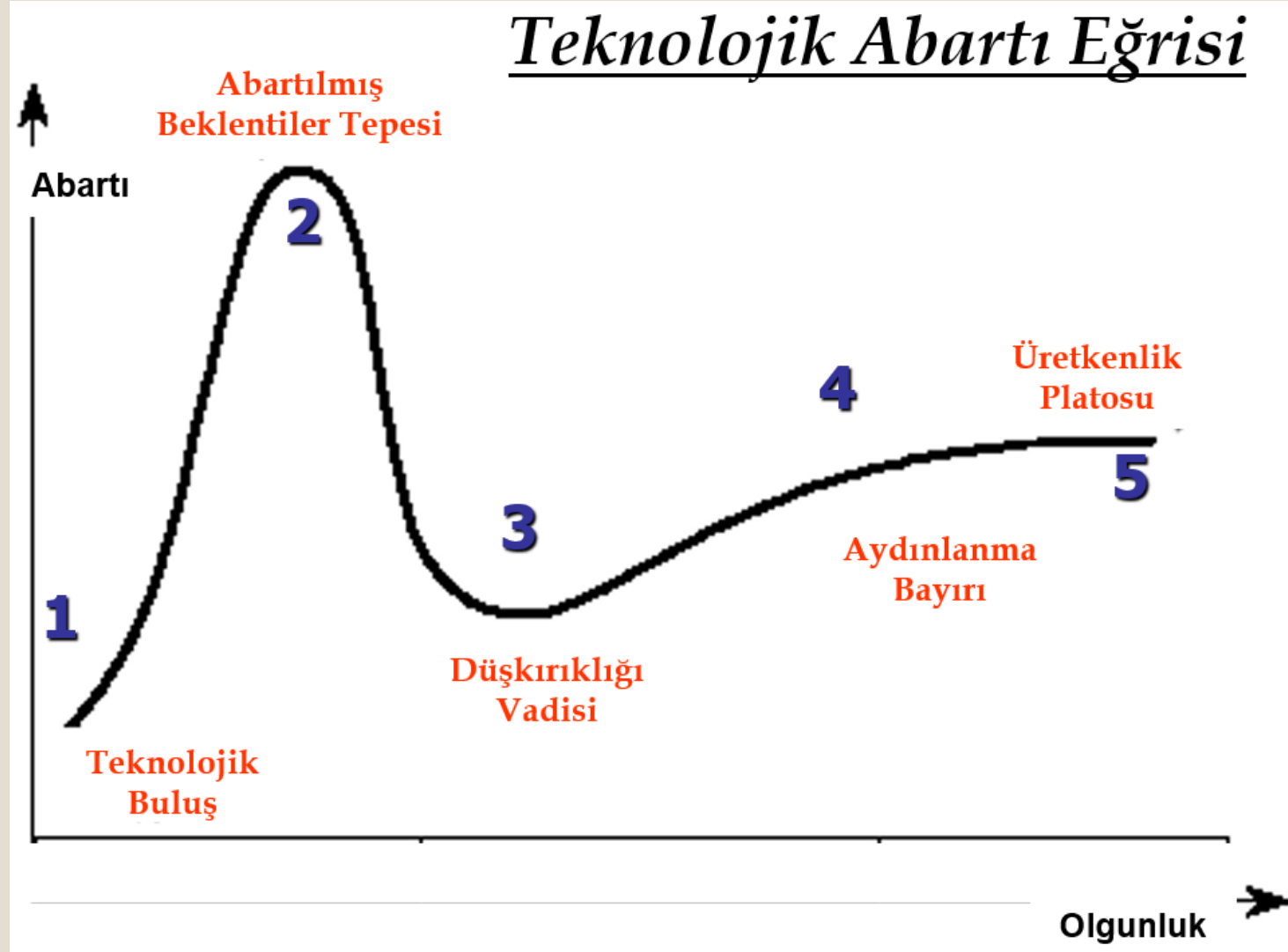
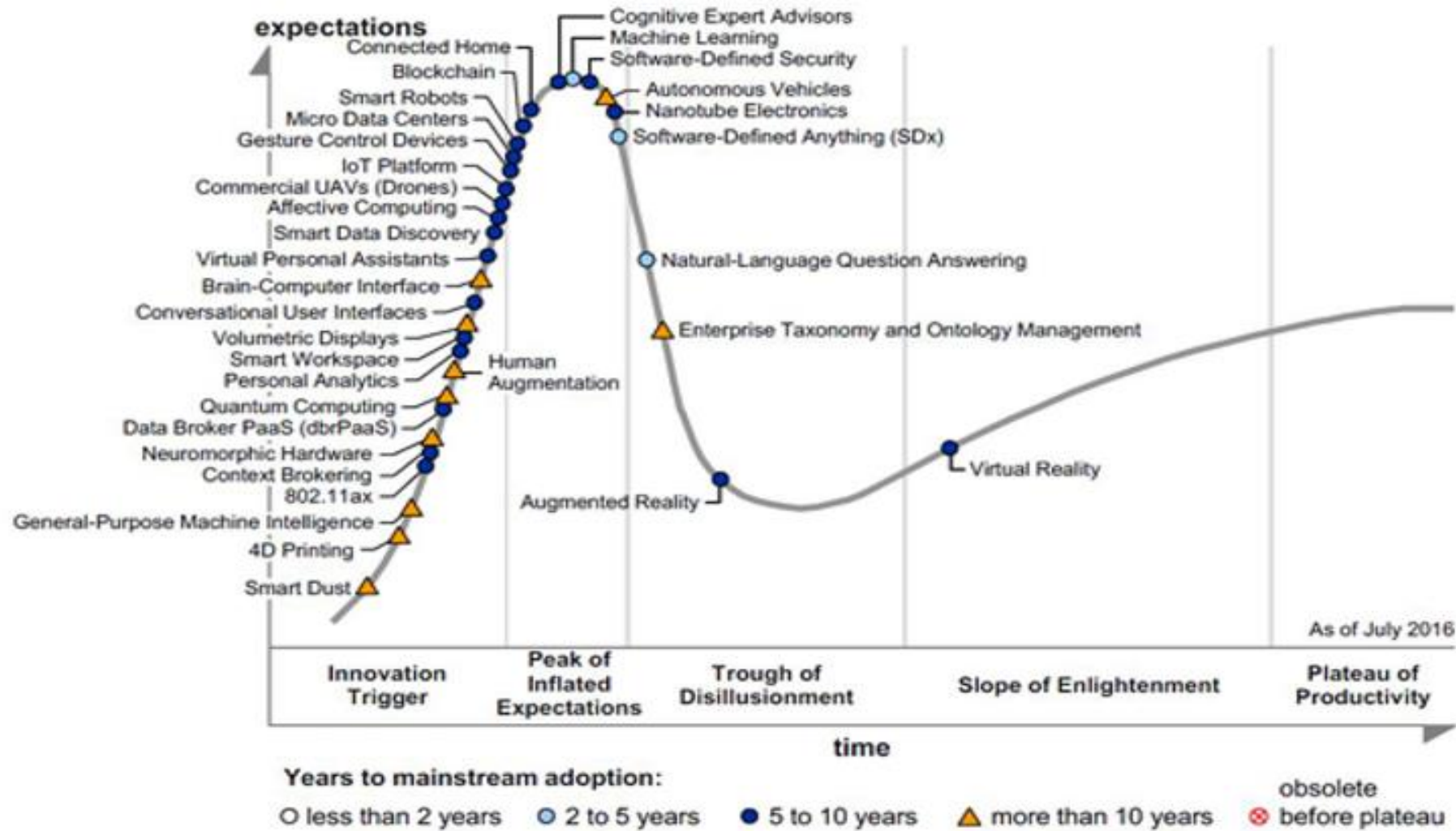

Figure 1. Hype Cycle for Emerging Technologies, 2016

Source: Gartner (July 2016)

Source: Gartner (August 2016)

Değişim

Devamlı ve Kalıcı bir Süreç

*Değişimi Yönetemezsiniz
Değişimin önünde olabilirsiniz
Peter Drucker*

BÖLÜM 2

ARAŞTIRMA SORUNUNUN BELİRLENMESİ

“Problemin tanımlanması, çoğu kez çözümlmesinden daha önemlidir” A. Einstein

Önemli Kavramlar

◦ **SORUN:** Teoremler ve kurallar yardımıyla çözülmesi istenen soru, güçlük, mesele olarak tanımlanan kavramdır.

◦ **TEOREM:** Kanıtlanabilen bilimsel önermedir.

ÖRNEK: Pisagor Teoremi

Pisagor teoremine göre bir dik üçgende dik kenarların karelerinin toplamları hipotenüsün karesine eşittir.

Araştırma Sorununun Seçilmesi

- Sorun ilgi çekici olmalı,
- özmek isteyeceğiniz sorun yapacağınız bilimsel araştırmanın ilk adımıdır.
- Araştırılacak konudaki daha önce yapılmış çalışmalara bakılmalıdır.

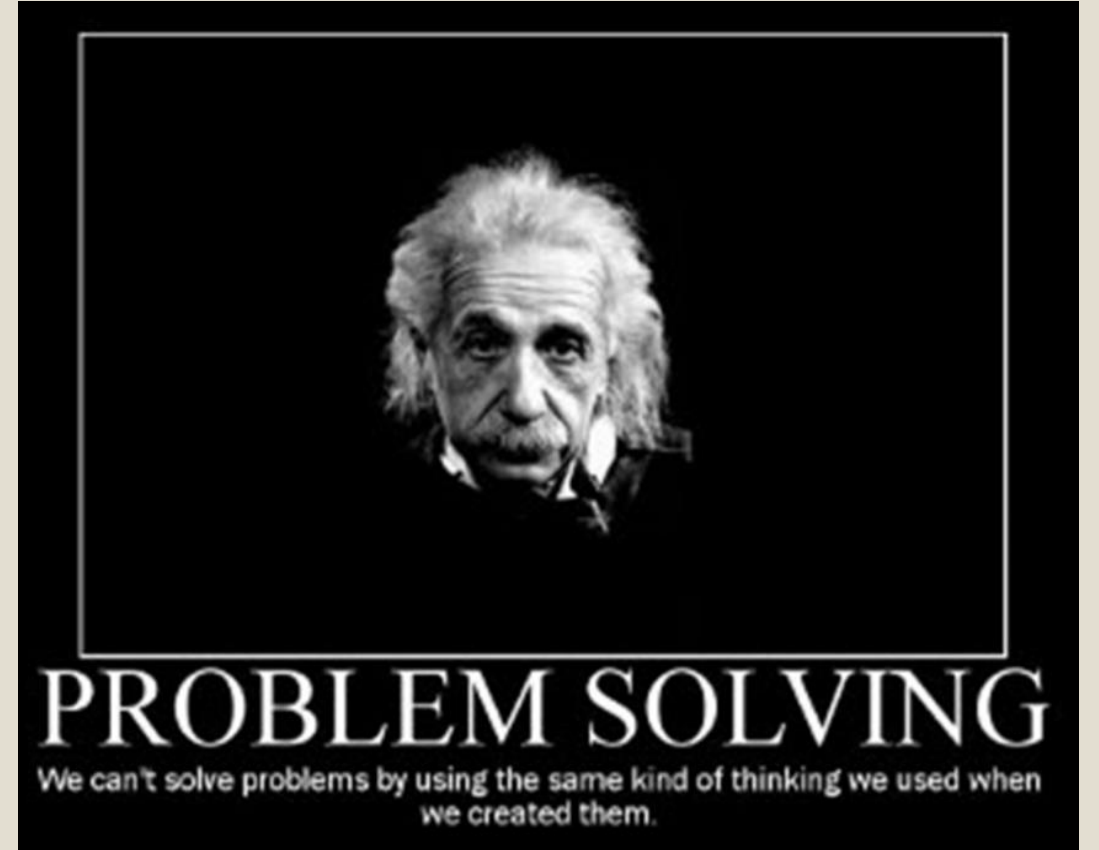
Araştırma Sorununun Seçilmesi

- Fikir kaynakları;
- Günlük yaşam (karşılaştığımız, gözlemlediğimiz sorunlar)
- Uygulamalar (kendi uygulamalarımızda karşılaştığımız sorunlar)
- Geçmiş araştırmalar (Alan yazını: Literatür)
- Kuramlar

ARAŞTIRMA SORUNU SEÇME ÖLÇÜTLERİ

1. GENEL ÖLÇÜTLER

2. ÖZEL ÖLÇÜTLER

Genel Ölçütler

- Araştırma sorununun kendisi ve içeriği ile ilgili ölçütlerdir.
- – **ÇÖZÜLEBİLİRLİK**: Konunun gerçekten çözülebilir bir konu olması gerekmektedir.
- **Örn**; inançlarla ilgili konularda belirli verilerle kanıt bulmak imkansız hatta yok gibidir.

– **ÖNEMLİLİK**: Bir önem arz etmesi gerekmektedir.

Bu araştırma neden yapılmış?

Topluma ve bilime ne gibi katkısı var?

Genel Ölçütler

- – **YENİLİK:** Araştırma için seçilen konunun yeni ve daha önce çözülmemiş bir sorun olması önerilir.
- **ETİK KURALLARA UYGUNLUK:** Araştırma için veri toplanacak birey ya da bireylerden izin alınması ve araştırmaya başlamadan önce araştırmanın ne olduğu konusunda kendilerinin bilgilendirilmesi önemlidir.

Özel Ölçütler

- Araştırmacının özel durumu (bazı bilgi ve becerilerin bulunması) ile ilgili ölçütlerdir.
- – **ARAŞTIRMACININ YETERLİLİĞİ**
- Araştırma sürecinde sorun tanımından bulguları değerlendirme ve yorumlama sürecine kadar araştırmacının seçtiği konuda o güne kadar yapılan araştırmaları incelemiş olması gerekir.
-
- – **ARAŞTIRMA YÖNTEM VE TEKNİKLERİNDE YETERLİLİK**
Yöntem ve ilkeleri konusunda yeterli olması gerekir.
- Verilerin yanlış toplanması değerlendirilmesi en çok karşılaşılan sorunlardan biridir.

Özel Ölçütler

- – **VERİ TOPLAMA İZİNİ:** Araştırmacının araştırmaya başlamadan önce gerekli resmi izinleri alması önemlidir.
-
- – **ZAMAN VE OLANAKLAR:** Araştırmacının zamanı ve elindeki olanakları önceden hesaplaması önemlidir.
- – **ARAŞTIRMACININ İLGİSİ:** Öğrenmek ve uzmanlaşmak istediği konu ya da konular üzerinde çalışmak araştırmacının ilgisini çalışmanın sonuna kadar canlı tutar.

Araştırma Sorunu

- Olası çözüm ya da çözümleri olan bir güçlük durumudur.
- Karasar (1995) Araştırma Sorunu tanımlanmasını 3 aşamalı olarak ele almıştır.

1. BÜTÜNLEŞTİRME

2. SINIRLANDIRMA

3. TANIMLAMA

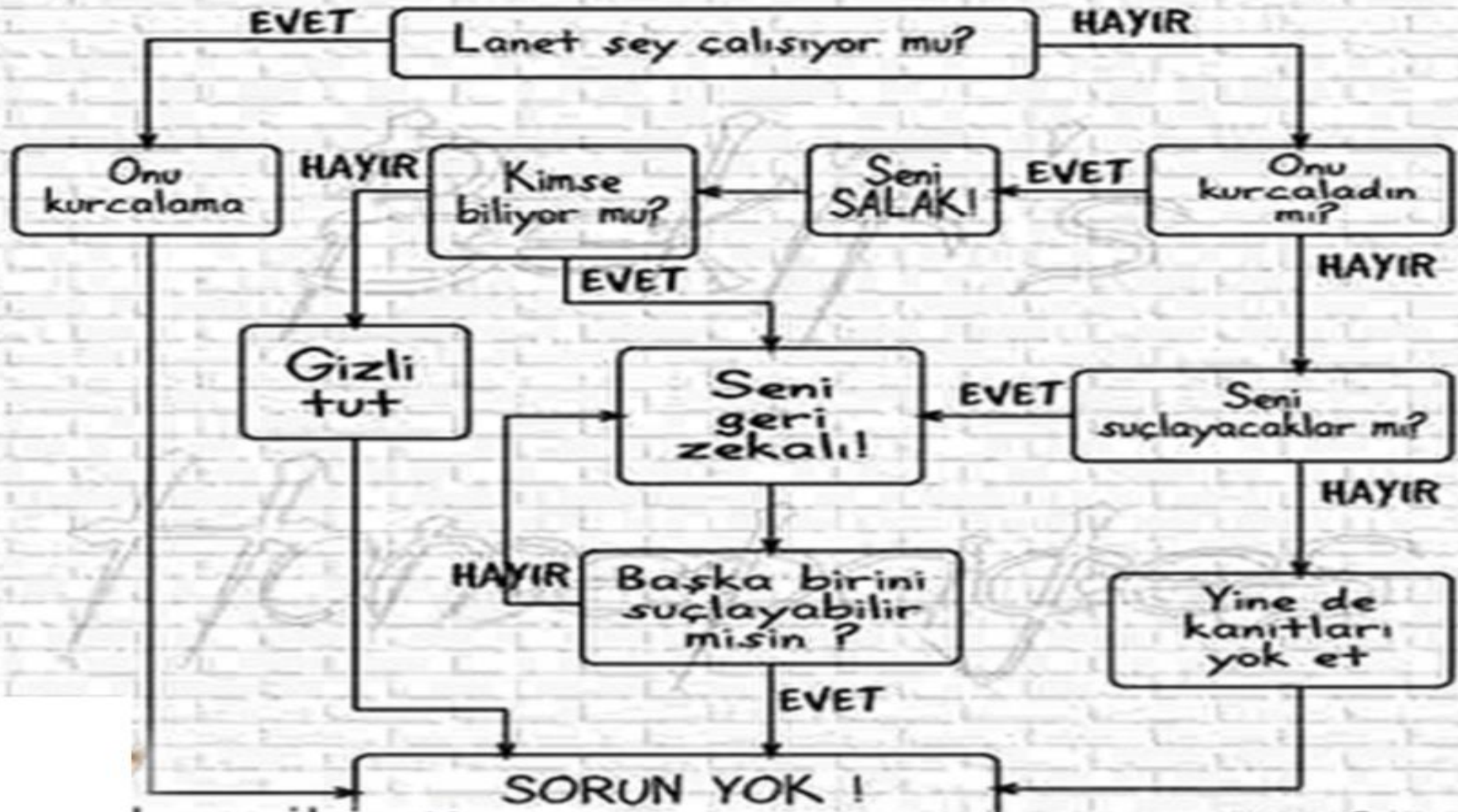
Araştırma Sorunu

1. BÜTÜNLEŞTİRME: Sorun alanının bir bütün olarak ele alınması ve birbirleriyle ilişkili parçalara ayrılarak dilimler halinde tanımlanması aşamasına denir. **GİRİŞ**

2. SINIRLANDIRMA: Bütün içinden incelenecek olan bölümün alınarak ayrıntılı biçimde tanıtılması aşamasına sınırlandırma denir. **GELİŐME**

3. TANIMLAMA: Sınırlandırılan bölüm yada konunun ayrıntılı biçimde açıkladığı sorun durumunu etkilediği yada oluşturduğu düşünölen değişkenler ve aralarındaki ilişkinin tanımlandığı aşamadır. **SONUÇ**

PROBLEM ÇÖZME ALGORİTMASI

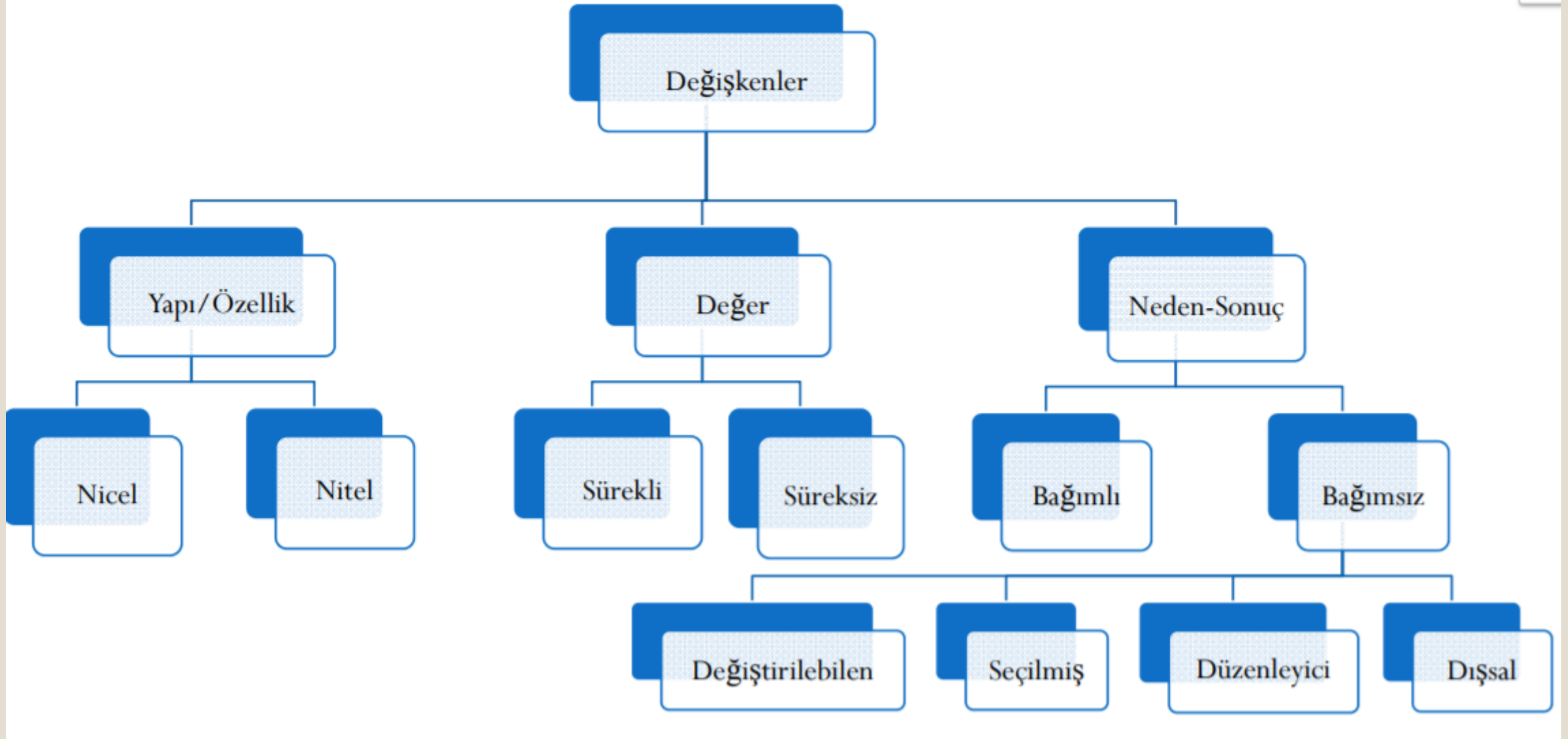

- **NİTEL ARAŞTIRMA:** Niçin? Nasıl? Ne şekilde sorularına yanıt arar. Süreksiz değişkene verilen bir başka isimdir.
- **NİCEL ARAŞTIRMA:** Ne kadar? Ne miktarda? Hangi sıklıkla? Ne kadar yaygın? Gibi sorulara yanıt arar ve sonuçları sayılarla ifade eder.
- Tam sayılar arasında kesirli ya da ondalıklı sayıları da alabilen değişkenlerdir.

Değişkenler

- Araştırma soruları, bir durumu betimleyebilir, olaylar olgular arasında ilişkileri ortaya çıkarmak için de olabilir.
- Eğer araştırma sorusunda bir ilişkinin cevabı aranıyorsa **değişken** kavramını bilmemiz gerekir.
- Değişken bir durumdan diğerine farklılık gösteren bir özelliktir.

Değişken Türleri

- **BAĞIMLI DEĞİŞKEN**: Araştırmanın sonucu açıklamak istediği durum.
- Bilgisayar destekli öğretimin öğrencilerin ders başarılarına etkileri örneğinde öğrenciler bağımlı değişkendir.
- **BAĞIMSIZ DEĞİŞKEN**: Bağımlı değişkenin üzerinde etkileri olan ve araştırmacı tarafından bağımlı değişken üzerindeki etkileri doğrudan ya da dolaylı olarak kontrol edilen değişkendir.
- Bilgisayar destekli öğretimin öğrencilerin ders başarılarına etkileri örneğinde bağımsız değişken bilgisayar destekli öğretimdir.

Bağımlı D. (Sonuç)

Bağımsız D.

- Öğrencilerin bilgisayar oyunları oynama süreleri arttıkça şiddet hareketlerinde bulunma düzeyleri
- Bacak kas kuvveti arttırılan sporcuların sürata etkisi var mıdır?

Şiddet hareketlerinde bulunma

Bilgisayar oynama Süresi

Sürat, hız

Bacak kas kuvveti

Bağımlı D.(Sonuç)

Bağımsız D.

- Hızlı okuma becerisi, kitap okuma sayısından bağımsız mıdır?

Hızlı okuma becerisi

Kitap okuma sayısı

- Öğrencilerin araştırmaya yönelik tutumları arasında öğrenim görülen alana göre farklılık var mıdır?

Araştırmaya
yönelik
tutumları

Öğrenim
görülen alan

- **Hatırlatma:** Araştırmanın bağımlı değişkeninin araştırmanın sonucu olduğu, bağımsız değişkenin ya da değişkenlerin araştırmanın soncuna etki eden durum olduğu kavramları önemlidir.

Diğer önemli kavramlar:

- **FAKTÖRYEL DESEN:** Birden çok bağımsız değişkenin kullanıldığı ve araştırmacının tüm değişkenleri manipüle edebildiği araştırmalara denir.
- **BLOK DESEN:** Bağımsız değişkenlerden en az bir araştırmacı tarafından manipüle edilemiyorsa o tür araştırmalara denir.

Değişken Türleri - Diğer

KONTROL DEĞİŞKEN: Araştırmada dolaylı yoldan etki eden değişkenlere denir.

Öğrencilerin okuma hızı ile okuduklarını anlama arasındaki ilişkinin araştırıldığı bir araştırmada zeka kontrol değişkendir.

KONU DIŞI DEĞİŞKEN: Araştırmada tahmin edilemeyen biçimde etkisi olan değişkendir.

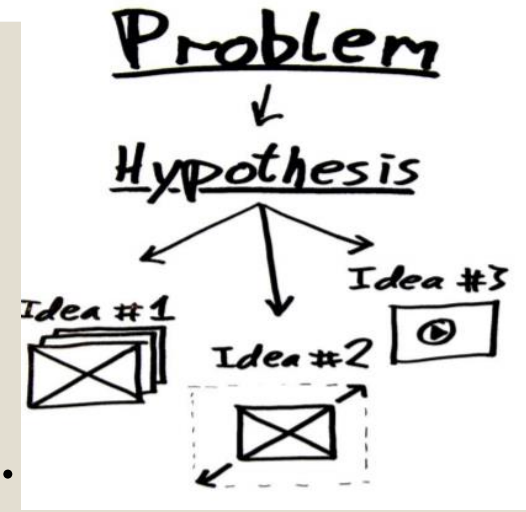
Televizyon izlemenin başarı üzerine etkisi konul bir araştırmada izlenen program türü konu dışı değişkendir.

- **MODERATÖR DEĞİŞKEN**: Aralarındaki ilişki araştırılan bağımlı ve bağımsız değişkeni etkileyebilen ve bunlar arasındaki ilişkiyi görmemizi engelleyebilen değişken türüdür.
- Suç oranı dondurma tüketimi ilişkisini arttıran ya da azaltan değişken havanın ısıdır.

Denence (Hipotez) - Tekrar

- **HİPOTEZ:** Doğruluğu sınanan yargıya hipotez denir.
- Olaylar arasındaki ilişkiyi açıklamaya yönelik bilimsel bir öneri, bir önermedir.
- Araştırmmanın kuramsal temellerine dayalı olarak tahminler yürütmenize, sonuca dair daha derinlemesine düşünmenize, değişkenler arasında ilişki durumu kurup kurmadığınıza dair fikir verecektir.

Denence Türleri

- Araştırmalarda 2 tür denence dikkate alınır.
- Araştırma sorusu ile ilgili iki farklı şekilde hipotez kurulabilir. Sıfır (null) değişkenler arasında farkın/ilişkinin olmadığını ve Alternatif hipotez değişkenler arası farkın/ilişkinin olduğunu gösterir.

İSTATİSTİKSEL HİPOTEZ:

- H_0 olarak ifade edilir.
- Farksızlık hipotezi de denir.
- Araştırmadaki değişkenler arasında fark yoktur önermesine dayanan hipotezdir.

ARAŞTIRMA HİPOTEZİ

- Alternatif hipotez ya da karŐıtı hipotez olarak da bilinen hipotezidir.
- Değişkenler arasında ilişki vardır kavramını dikkate alır.

İYİ İFADE EDİLMİŞ HİPOTEZİN ÖZELLİKLERİ

- Açık net ve güçlü bir biçimde ifade edilebilir.
- Değişkenler arasında beklenen ilişkiyi ifade eder
- Bağlı olduğu kuramı ya da alan yazını yansıtmalıdır.
- Kısa, öz ve konuya odaklı olmalıdır.

Alanyazın Taraması

- Herhangi bir bilim dalında yazılmış yapıtların tümüne alinyazın denir.
- Araştırmınıza kuramsal bir temel kazandırmanızı ve sizin yaptığınız çalışmalar benzer çalışmaları, sonuçlarını görmenizi sağlar.
- Araştırmacı problemle ilgili çalışmaya başlamadan önce belirlediği konudaki diğer makaleleri ve bulguları incelemelidir

Alanyazın Taraması

- Diğer araştırma sonuçlarını inceleyerek bilgisini artırır ve rapor aşamasında diğer araştırmalara atıf yapma imkanı bulur.
- Önceden makale olarak yayınlanmış bir konuyu aynı şekilde uygulaması ve daha öncekilere atıf yapmaması durumunda fikir hırsızlığı ile suçlanabilir veya itibar kaybeder. Bu sebeple Literatür taraması araştırmanın geleceği açısından çok önemlidir.

Alanyazın Taraması Neleri Ele Alır?

- Herkesçe bilinen, herkesçe tekrarlanan terimler.
- Üzerinde çok konuşulmuş ve yazılmış bulgular.
- Sözlük, ansiklopedi, el kitabı bilgilerindeki anonim yazılar.
- Orijinalliği olmayan gözlem ve fikirler.
- Telif hakkı koruması bitmiş eserler.
- Kamuoyuna açık, genel bilgiler.
- Atasözleri, deyişler

Alanyazın Taraması Neleri Ele Alır?

- **GENEL KAYNAKLAR:** Günlük gazete ve dergiler, popüler dergiler, kitaplar, magazinler ve dizinler alanyazın taramasında genel kaynaklar kapsamındadır.
- Konu hakkında genel bilgi verip ayrıntılı kaynaklara yönlendiren bilgi kaynakları genel kaynaktır.

İKİNCİ DÜZEY KAYNAKLAR: Özgün araştırmaların özetlerini ve sonuçlarını veren kaynaklar ikinci düzey kaynaklardır. Araştırma özetleri ve belirli konularda yayınlanmış makaleler ve kitaplar ikinci düzey kaynaklara örnektir.

BİRİNCİ DÜZEY KAYNAKLAR: Özgün araştırma makaleleri, raporları ve benzeri çalışmalar birinci düzey kaynaklardır.

TARTIŞMA: Alanyazın taramasında bulunan çalışmaların özetlendiği raporda araştırma bulguları ile başka araştırmaların karşılaştırıldığı bölüm tartışma bölümüdür.

- Hukukta, yasayı bilmemek mazeret değildir, denir.
- Yazı metodolojisinde de benzer bir kural vardır: Eğer tevafuk (denk gelme) değilse veya bilmeden yapılma dışında, bir eserdeki bir fikri kalıp halinde olmasa bile fikir halinde alıp aynen kullanmak ve bunu belirtmemek öncelikle etik değildir, sonralıkla intihal`e girer (Karasar, 1994).

o Teşekkürler

